

ДЕБАТА: ЕУ Фондови – средства за поддршка на реформскиот процес или фрлени пари на даночните обврзници од ЕУ?

Центарот за истражување и креирање политики, заедно со Полската амбасадата во Република Северна Македонија, организира дебата во „Јавна соба“ со учество на претставници на Владата, невладиниот сектор, академијата и дипломатскиот кор. Учесниците дебатираа по однос на еволуацијата на пристапот и административниот капацитет за планирање и искористување на различни видови на ЕУ фондови, вклучително ИПА. Фондовите се дизајнирани да го поддржат трансформативниот процес и нивното искористување од рака под рака со подготвеноста на земјата да ги апсорбира и да се приближи до ЕУ пред да стане членка. **Моника Палаш** од Постојаната мисија на Полска во Брисел, со искуство во раководење на предпристапните преговори на Полска и **Евгенија Серафимовска Кирковски**, Раководител на Сектор за координација на европски фондови и друга странска помош, се осврнаа најмногу на капацитетот на управување со фондовите, системските недостатоци и потребата за унапредување на подготвеноста заради новите предизвици кои ќе надојдат со спроведување на новата стратегија за проширување.

Учесниците заклучија дека како што европскиот проект еволуира така еволуираат и европските фондови по однос на нивната структура, правила и цел. Она што останува непроменето е потребата на земјите кориснички на фондовите добро да се подготват, да имаат административен капацитет, да соработуваат и воспоставуваат партнерства, но и да бидат флексибилни за потребните модификации кои ќе ги доведат до состјба на целосна абсорпција на фондови. Во Македонија, ИПА програмирањето и структурата на имплементација на ИПА фондовите има добри резултати и подобра заштита на парите и јавниот интерес на ЕУ, отколку начинот и структурата за планирање и искористување на средствата од буџетот преку јавни набавки.

Оттука, беше препорачано **да се прилагоди системот на јавни набавки на оној кој го користиме во управувањето со ИПА. Потребно е истите правила да важат и за ЕУ и за парите на македонските даночни обврзници**, дотолку повеќе што потенцијалот на буџетските средства кој се користи во насока на постигнување на цели врзани со пристапувањето на Македонија во ЕУ е поголем од оној на ИПА фондовите. За да се зголеми ефективноста, **луѓето кои работат на планирање и имплементација на јавни фондови (државни или од ЕУ) треба да се заштитат од притисоци и подобро да се платат**. Владата треба да усвои и политика на задржување која ќе овозможи оддржливост на административниот капацитет.

Беше разговарана и идејата за замена на ИПА фондовите со структурни фондови како резултат на неоддржувањето на заложбата на ЕУ да го интегрира Западен Балкан. Идејата се оцени како нереалистична. **Фондовите на ЕУ за земјите кандидати (освен Турција) ќе се зголемат, ќе еволуираат правилата за нив и ќе се отвори регионален натпревар**. Особено ќе дојде до израз:(i) соработката и партнерството меѓу земјите од регионот,(ii) нивниот капацитет и подготвеност, (iii) зрелоста на проектите за ЕУ финансирање заради тоа што со истите ќе биде потребно да се натпреваруваат со соседите за средствата за ЕУ.